

ΘΗΡΑΪΚΑ

ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑΚΑ — ΣΧΟΛΙΚΑ

*Ἀφιερῶνται τῷ περισπουδάστῳ μοι
κ. Φ. Κουκουλέ.*

1. Ἡ ἀσφαλῆς καὶ ἐπιμελὴς περισυλλογὴ εἰδήσεων καὶ ἐκ τῶν μετὰ τὴν Ἑλῶσιν χρόνων, εἰς οὓς δικαίως συγκαταβαίνει ἀπὸ τῶν μέσων ὁ ὀτρηνὸς γ. γραμματεὺς τῆς ἡμετέρας Ἑταιρείας κ. Φ. Κουκουλὲς καὶ ἡ περὶ Θήρας τελευταῖον ἐν τῷ τελευταίῳ τόμῳ τῆς Ἑπετηρίδος μελέτη αὐτοῦ ἐγένετό μοι πάλιν, κατὰ μοιραίαν σύμπτωσιν, ὥς ἡ τοῦ μακαρίτου Μηλιοπούλου τῶν Τραπεζουντιακῶν, ἀφορμὴ ὅπως ἀναφέρω εἰς τὴν μνήμην μου ἐκῶν ἀέκοντί γε θυμῷ, ὅτι καὶ Θηραϊκὰ ἔχω ἀνέκδοτα, καὶ δὴ ἀπὸ δεκάδων ἐτῶν, εἰς ἃ δὲν ἐπανήλθον, ἄτε μετὰ τὴν ἐκ Κ/Πόλεως εἰς τὰ ἐνταῦθα ἐγκατάστασίν μου ἀπερροφημένος μὲ τὴν περισυλλογὴν τῶν Κρουσιανῶν (Τυβίγγης), τὰ ὁποῖα εἶναι καὶ τὰ μᾶλλον ἡμῖν δυσπρόσιτα.

Τὰ Θηραϊκὰ μου ταῦτα εὐτυχῶς ἀνεῦρον ἀφορῶσιν εἷς τε τὰ μοναστηριακὰ τῆς νήσου καὶ τὰ σχολικά. Ἐνεθυμήθην μάλιστα ὅτι καὶ σιγίλλιον ἐν ἐπὶ Καλλινίκου τοῦ Ε' τοῦ ἀπὸ Νικαίας¹ μεγάλου πατριάρχου ἀφορῶν εἰς τὰ οἰκογενειακὰ τῶν Γαβαλάδων καὶ τὴν κλητορικὴν αὐτῶν Ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Νικολάου κειμένην ἔξω τοῦ Καστελλίου Πύργου τύποις ἐφανέρωσα κατὰ τὸ 1885 διὰ τοῦ Δελτίου τῆς Ἰ. καὶ Ἐ. Ἑταιρείας².

2. Ἡ ἐν Ξηροκρήνῃ (Κουρούτσεσμε) τοῦ Βοσπόρου κατοικία μου, ἐν ἣ ἤκμασεν ἀπὸ τοῦ ἡγεμόνος Μουρούζη — πατρ. Καλλινίκου ἢ Μ. τοῦ Γένους Σχολῆ (Σχολῆ τοῦ Κουρούτσεσμε ἀπλούστερον) καὶ διεθέριζε τὸ πατριαρχεῖον (ἐαρινὸν πατριαρχεῖον), ἦσαν δὲ καὶ οἰκίαι ἀρχόντων πολλῶν καὶ λογάδων τοῦ Γένους (ἀρχοντικὰ περιγιάλια), ὄλων εἰς ἄκρον πεπαιδευμένων καὶ σοφῶν, καὶ ἡ τῶν ἐπιζώντων ἀκόμη πρὸς με νεαρῶτατον τὴν ἡλικίαν δικαία καὶ σεβαστὴ ἐπιβολή, δὸς δ' εἰπεῖν, καὶ θωπεῖα ὠδήγησε καὶ ἐνέπνευσε θάρρος, ἵνα ἀναζητήσω εἰς κώδικας τῶν ναῶν τῆς κοινότητος καὶ

¹ Καλλίνικος ὁ Ε'. 17 Ἰουνίου 1801-22 Ὀκτ. 1806 καὶ τὸ βον ἀπὸ Σεπτεμ. 1808-Μαῖου 1809. Σιγίλλιον τοῦ Δεκεμβ. 1805.

² σ. 626-630 τοῦ Β'. τόμου. Γαβαλάδων οἶκος πολυσχιδῆς· οὐ μόνον ἐν Θήρᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν Ἰφ., Ἀρακλειᾷ, Σικίνῳ καὶ Νάξῳ.

τοῦ πλησιοχώρου Μ. Ρεύματος (Ταξιαρχῶν) καὶ ἀνεύρω ἑκατοντάδας ἀρχιερατικῶν ἐκλογῶν καὶ συστάσεων καὶ διαφόρων εὐεργετικῶν πραγμάτων μνεΐαν, ὧν ἐπίτομον μὲν τὸ πρῶτον, ὕστερον δὲ ἐκτενέστερον κατάλογον μετὰ σημειωμάτων τύποις ἐξέδωκα ¹.

Εὐνόητον ὅτι ἐν τῇ ἐργασίᾳ ταύτῃ συνημμένη ἀδιαρρήκτως ἦτο καὶ τῶν σιγιλίων συλλογὴ καὶ ἄλλων ἐγγράφων ἢ εἰδήσεων σχετιζομένων πρὸς τὴν πνευματικὴν κίνησιν τοῦ Γένους ἡμῶν καθόλου μετὰ τὴν Ἑλῶσιν, καὶ τὴν σύστασιν σχολείων, συντήρησιν, προστασίαν καὶ ἐποπτεΐαν αὐτῶν. Ἐντεῦθεν καὶ ἡ προϊοῦσα προνοΐά μου πρὸς διάσωσιν εἰδήσεων δι' αὐτὴν καὶ ἡ δημοσίευσίς πολλῶν ἐξ αὐτῶν ἐν Ἀθηναϊκοῖς κυρίως περιοδικοῖς κατὰ τὴν ἐν Ἀθῆναις περίοδον τῶν σπουδῶν μου. Περιορίζομαι ἐνταῦθα ἀναφέρων μόνον τὰ φορῶντα εἰς τὰς Κυκλαδικὰς νήσους, τὴν Σίκκινον (Παρνασσῶ τ: Θ' σ. 400-413), τὴν Ἄνδρον (δύο σιγίλ., αὐτόθι), τὴν Θήραν. (Δελτ: I. E. E, Β'. 630), διότι περὶ τούτων ὁ λόγος.

3. Ἐν τῇ ἀπκηριβωμένη πραγματεΐᾳ τοῦ κ. Κουκουλέ περὶ τῆς ἐν τῇ Θήρᾳ ἱεῤῥᾶς μονῆς τοῦ ἁγίου Νικολάου, ἣτις προουκάλεσε ἔστω καὶ τὴν ἀτελῆ συμπλήρωσιν ταύτην, ὀρίζεται ἡ ἴδρυσις αὐτῆς τὸ ἔτος 1651 (6 Δεκεμβρίου) καὶ εἰς μέρος ἀπόρημον καὶ ἐπικίνδυνον, τὸ κάστρον τοῦ Σκάρου ². Συγχωρηθῆτω μοι ἡ ἔκφρασις τοῦλάχιστον ἀπορίας πῶς ἡ οἰκογένεια Γκίτση οὐδεμίαν ἔδειξε δειλίαν διὰ τὴν σύμπηξιν τῆς μονῆς ἐν τῷ μέρει τούτῳ τῆς νήσου, ἂφ' οὗ πρὸ ἔτους (1650) μία τῶν μάλιστα περιέργων ἐκρήξεων τοῦ ἐν Θήρᾳ ἠφαιστείου ἐπισυνέβη, ἐξ ἧς ἐπεφάνη νησις (ἄκρωτήριον Κολούμβο), ἣτις μετὰ τινὰς μῆνας κατὰ τὸ ἴδιον ἔτος πάλιν, κατεβυθίσθη μέχρι τῆς σήμερον εἰς βάθος δέκα καὶ ὀκτῶ μέτρων ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῶν ὑδάτων διακρινομένη ³.

Ἐκ τῶν παρὰ τοῦ κ. Κ. διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς μονῆς δεδηλωμένων τεσσάρων πατριαρχικῶν σιγιλίων, ἐπὶ πατριαρχοῦ Ἰακώβου (γ' πατριαρχία) τῷ 1687, ἐπὶ Σωφρονίου τοῦ Β' τοῦ ἀπὸ Ἱεροσολύμων (1778), ἐπὶ Γαβριήλ τοῦ Δ' τῷ 1784 καὶ ἐπὶ Γρηγορίου τοῦ Ε' (γ' πατριαρχία) 1820 ⁴ οὐδὲν παρὰ τῷ κ. Γεδεῶν ἐν τοῖς Π. Πίναξιν ἀναφέρεται,

¹ Περὶ «Κουρούτσεσε Ἱστορ. Εἰδήσεις» ἐν ΚΠόλει 1885, καὶ τὸ δεύτερον ἐν Ἀθῆναις κατὰ τὸ 1888 ἐπηξημένη, συστάσει τοῦ Συλλόγου Παρνασσῶ καὶ συναντιλήψει, ἐμοῦ ἀπόντος εἰς Γερμανίαν, τοῦ ἀειμνήστου γέρο· Σακελλίωτος (ἐκ σελ. 102) μετὰ δύο μεγάλων πινάκων πανομοιότητων ὑπογραφῶν κλ.

² Ἐπετηρίς Ε. Β. Σ. ζ'. (1929). σ. 55-56. Ἐγγραφον ἐν σ. 68.

³ Λάμπρου: Ἀνέκδοτος Διήγησις περὶ τῆς ἐν ἔτει 1650 παρὰ τὴν Θήραν ἐκρήξεως. Ἐν Δελτ. I. E. E. τοῦ ἔτους Β'. σ. 107, ἐνθα καὶ αἱ πηγαί. Τοῦ πολυτίμου ἔργου περὶ «Θήρας καὶ Θηρασίας» τοῦ φίλου Hiller v. Gaertingen ὑπολείπεται ἴσως μόνον «τὸ τῆς Ἐκκλησιαστ. καὶ παιδευτικῆς Ἱστορίας», ὡς εἰκάζω ἐκ τῆς ἐπισκοπήσεως τοῦ ὄλου ἔργου, ἣτις δημοσιεύεται ἐν σ. 197-200 τοῦ Δ'. τόμου (Βερολίω, 1909), διότι περὶ ἐκδόσεως νεωτέρων τόμων οὐδὲν ἐνταῦθα ὦν γινώσκω.

⁴ Τῶν σιγιλίων τούτων τὸ πρῶτον καὶ τὸ τέταρτον ἐδημοσιεύθησαν ἤδη ἐν τῇ μελέτῃ τοῦ κ. Κουκουλέ.

ἀπ' ἐναντίας δὲ γινώσκειται τὸ ὑπ' ἑμοῦ εὐρημένον καὶ ἐνταῦθα δημοσιευόμενον¹. Τὸ σιγίλλιον τοῦτο ἐπὶ τῆς τρίτης Πατριαρχίας Καλλιπίνου τοῦ Β' τοῦ Ἀκαρνᾶνος (1694-1702) γενόμενον ἀναφέρεται ἀκριβῶς εἰς τὴν γυναικείαν μονὴν τοῦ ἁγίου Νικολάου ἐν τῷ καστελλίῳ Σκάρου, περὶ ἧς κυρίως ἐν τῇ μελέτῃ τοῦ κ. Κουκουλέ πρόκειται, τακτέον δὲ δευτέρον κατὰ τὴν χρονολογικὴν σειρὰν τῶν ἤδη γνωσθέντων, διότι ἐξεδόθη τῷ 1700. Τὸ σιγίλλιον ἐν οἰκείῳ τόπῳ ἀνακοινούμενον τῷ δημοσίῳ ἔχω πρὸ ἐτῶν πολλῶν ἐκ Πατριαρχικοῦ κώδικος ἀντιγράψει, δὲν ἐδημοσίεον ὅμως, ἐπειδὴ περικοπαὶ αὐτοῦ καὶ σελὶς δλόκληρος ὑπὸ τοῦ χρόνου διεφθάρησαν. Νῦν τῇ καλοκαγάρῳ συναντήσῃ καὶ προθυμίᾳ τοῦ σ. μητροπολίτου Σάδρων κ. Γερμανοῦ τὰ κενὰ ἀνεπληρώθησαν², ἐφ' ᾧ καὶ εὐχαριστίας τὰς προσηκούσας αὐτῷ εὐχαρίστως ἀπονέμω.

4. Μετὰ τὰ μοναστηριακὰ, ἐπιλαμβάνομαι τοῦ περὶ τῶν σχολῶν τῆς Σαντορίνης κεφαλαίου.

Μνεία συστάσεως σχολείων ἐν Θήρᾳ δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῷ Σχεδιάσματι τοῦ μακαρίτου Παρανίκα³, οὔτε παρὰ Σάθᾳ⁴.

¹ Πρβλ. Γεδεών, Π. Πίν. σ. 613.

² Ἐκ τοῦ κώδ. Γ' τοῦ πατριαρχ. ἀρχειοφυλακίου σ. 45-46. Τὰ ἐν γων: ἀγκύλαις [] τῷ σ: φίλῳ ὀφείλονται, ὡς καὶ αἱ ἀναπληρώσεις τῆς Διαθήκης Παρθενίου Σιγάλα (1724), περὶ ἧς ἄλλοτε. Περί Σιγάλα (Τζιγάλα) Ἀζαρίου, ἀρχιμανδριτοῦ τῆς Μ. Ἐκκλησίας καὶ ἱεροκήρυκος, ὅστις ἐτάφη ἐν τῷ ναῷ τῆς Θεοτόκου τῆς Τριταυῆς ἐντὸς τοῦ καστελλίου Πύργου, μετὰ τὸ 1717, ὄρα σημεῖωμα ἐκ τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου εἰλημμένον ἐν Λάμπρου, Ν. Ἑλληνομ. Β' σ. 373-374. Πρβλ. ὅμως ἀρχαιότερον τὸ παρὰ κ. Γεδεών, Χρονικά Π. Ἀκαδ. σ. 147.

³ Σχεδιάσμα σ. 163.

⁴ Σάθα, Μεσαιων. Βιβλ. Γ'. σ. 559 ἐπὶ Τιμοθέου πατριάρχου. Ὁ Σάθας ἀναγράφει ἀπόφασιν συμφωνίας τῶν κατοίκων τῆς νήσου ἱερωμένων τε καὶ λαϊκῶν περὶ διανομῆς κτημάτων μεταξὺ τῶν ἀρχιεπισκόπων ὀρθοδόξου καὶ λατίνου. Γάλλος ἱεραπόστολος ἦτο ἤδη καὶ ἐγκατεστημένος ἐν Σαντορίνῃ, ἀλλὰ μετὰ δικαιώματος ἵνα περιοδεύῃ καὶ ἄλλας νήσους (Παρνασσὸς τ. Θ' σελ. 138) ἐπ' ἀγαθῷ σκοπῷ, ὅστις ἐπεξετάθη καὶ ἐπετάθη εἰς βαθμόν, ὥστε προὐκάλεσεν ἐπὶ τέλους καὶ τὴν ἐπέμβασιν τῶν πατριαρχείων καὶ τὴν πρόνοιαν ὑπὲρ τῆς στερεώσεως τῶν ὀρθοδόξων ἐν τῇ πίστει τῶν πατέρων αὐτῶν. Ἐπιτηδεῖως διεδίδετο καὶ ἐπιστεύετο ὅτι οὐδεμία διαφορὰ δογματικὴ ὑφίσταται μεταξὺ ὀρθοδόξων καὶ δυτικῶν, ὅτι πάντες ἐν ἐσμέν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ὑπάρχει πρᾶξις ἐπὶ τούτῳ τοῦ πατριάρχου Κυρίλλου τοῦ Ε'. ἐπιπλήττουσα τοὺς ὀρθοδόξους Σίφνου καὶ Μυκόνου διὰ τὴν ἐπικρατήσανα παρὰ τοῖς νησιώταις ὀρθοδόξοις τοιαύτην διάδοσιν¹. Ἡ ὀθωμανικὴ κατ' ὀλίγον ἐν ταῖς νήσοις ἐγκατάστασις καὶ ἀρχὴ ἐνίσχυσεν ἢ, κάλλιον εἰπεῖν, ἐπανάφερε τὴν ἰσχὺν καὶ τὸ κῦρος τῶν πατριαρχείων ἐν αὐταῖς, οὕτω δὲ ἐνεδυνάμωσε τὴν ἐπιτηδεῖως πολεμουμένην ὀρθοδοξίαν.

¹ Γεδεών, Π. Π. σ. 642 καὶ Ἐκκλησ. Ἀληθ. τ. Γ' σ. 140. Κατὰ τὸ ἔτος 1749. Γράφων τὰ ἄνω δὲν ἔχω ὑπ' ὄψιν ὅσα ὁ μακαρίτης Ζερλέντης διατριβάς ἐν γένει περὶ τῶν δυτικῶν κοινητῶν, ἐκκλησιῶν, μοναστηρίων ἐν ἀπροσίτοις δι' ἐμὲ καὶ ἐν ΚΠόλει ὄντι ἀκόμη περιοδικῶς τύποις ἐξέδωκε.

Μνεΐα ιδρύσεως σχολῆς ἐν Σαντορίνῃ γίνεται παρὰ τῷ κ. Γεδεών, ὅστις εἰς τὰ Χρονικὰ τῆς Πατριαρχικῆς Ἀκαδημείας (1884) ἔλαβεν ἀληθῆ πρόνοιαν ἐκ τῶν πατριαρχικῶν κωδίκων, οὓς εἶχεν ἐν παντὶ καιρῷ καὶ πάσῃ ὥρᾳ ὑπὸ τὴν διάθεσιν αὐτοῦ, ἵνα ἐν ὑποσημειώσεσιν ὑποσυνάψῃ χρησίμους περὶ συστάσεων σχολείων εἰδήσεις.

Ἔργον ἀληθῶς χρησιμώτατον οὐ μόνον ἀλλὰ καὶ ἔθνικοῦ μεγάλου ἐνδιαφέροντος θὰ ἦτο, ἐὰν νέον Σχεδίασμα ἐσχεδιάζετο δεικνύον τὴν πνευματικὴν κίνησιν τοῦ ἔθνους ἡμῶν κατὰ τοὺς λεγομένους σκοτεινοὺς ἢ ζοφεροὺς χρόνους ἢ τὴν ἱστορίαν τῶν Κάτω χρόνων (κατὰ τὸ Bas-Empire), ἀλλὰ Σχεδίασμα σοβαρόν, τέλειον, ἀφ' οὗ αἱ πηγαὶ νῦν εὐπρόσιτοι καὶ ἀφθονοῦσιν.

Ἐν τοῖς Χρονικοῖς λοιπὸν ἀναφέρεται σιγίλλιον ιδρύσεως Σχολῆς ἐν Σαντορίνῃ ἐπὶ Νεοφύτου τοῦ Ζ' κατὰ Ὀκτώβριον τοῦ 1799¹. Τὸ σιγίλλιον τοῦτο ἐγνώρισέ μοι φίλτατός μοι ἀνὴρ, ὁ πολυμαθέστατος J. Mordtmann, ἄλλοτε καὶ γεν. πρόξενος τῆς Γερμανίας ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ Σμύρνῃ. Οὗτος ἐκ περιοδείας ἀνατὴν Αἴγυπτον ἐπανελθὼν παρέδωκέ μοι δῶρον ἀντίγραφον πιστὸν τοῦ πρωτοτύπου ἐν μεμβράναις σιγίλλιου, ὃπερ ἀνεῦρεν παρ' ἀρχαιοφίλῳ ἀνέπαφον διασῶζον ἔτι ἀπρωρημένην καὶ τὴν πατριαρχικὴν σφραγίδα². Τὸ ἀντίγραφον τοῦτο ἐν τινὶ εὐκαιρίᾳ ἀνευρὼν ἐν κώδικι τοῦ πατριαρχ. ἀρχαιοφυλακείου³ παρέβαλον, δημοσιεύω δὲ κατωτέρω ὑπὸ στ. Β.

5. Τὸ σιγίλλιον τοῦτο τυγχάνει τῶν ἀξιολογωτέρων τῶν εἰς τὰ σχολικὰ πράγματα ἀναφερομένων. Εἰς τὸ κύριον θέμα ὀδηγεῖ θαυμασία εἰσαγωγή περὶ τῶν ἀγαθῶν, ἅτινα προσφέρει ἡ παιδεία εἰς τὸν οἶκον, τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ γένος, ἡ παιδεία, ἥς ἄνευ πάντα ἐλάττω ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, διότι «οὐκ ἔστιν ἀντάλλαγμα οὐδὲν πεπαιδευμένης ψυχῆς». Θεῖος ζῆλος τοῦ ἡγουμένου τῆς μονῆς τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ Παΐσιου, ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐκεῖνου τάγματος τῶν μοναχῶν, οἵτινες τὰ σήμερον διωκόμενα μοναστήρια ἱερὰ τῷ ὄντι καταγῶγια εἶχον ἀναδείξει στηρίζοντα ἐν πάσῃ στιγμῇ καὶ θρησκείαν καὶ παιδείαν καὶ γένος, συνάγει περὶ αὐτὸν προκρίτους τῆς νήσου καὶ ἀγγέλλει ὅτι διὰ τὴν σύστασιν κοινοῦ σχολείου ἑλληνικῶν μαθημάτων καταθέτει εἰς τὸ κοινὸν τοῦ χωρίου Καστέλλι τοῦ Πύργου τὸ ποσὸν 7500 γροσίων εἰς τὸ διηνεκές, ἵνα ἐκ τῶν τόκων αὐτοῦ ἐξασφαλιζῆται ὁ μισθὸς τοῦ διδασκάλου. Οἱ παρευρεθέντες πρόκριτοι ἐπὶ τῇ χαρμοσύνῳ ἀγγελία ἀμέσως καὶ εἰς ἔκλογὴν προέβησαν ἐπιτροπείας, ἥτις ἐμελλεν ἵνα φρονίσῃ διὰ τὰ περαιτέρω μὴ παραμειοῦσά πως τὰ κεφάλαια τοῦ κατατεθειμένου κεφα-

¹ Χρονικὰ Πατρ. Ἀκαδ. Κωνσταντινουπόλεως, 1883 σ. 233.

² Ὁ λαμπρὸς φίλος καὶ τὴν μολυβδίνην βούλλαν περιέγραψέ μοι· ἀφ' ἐνὸς ἢ εἰκῶν τῆς Παμμακαρίστου... ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς σειρὰς ἐξ τὸ ὄνομα, ὁ τίτλος τοῦ Πατριάρχου καὶ ἡ χρονολογία αψ'θ'.

³ Εὔρηται κατὰ τὴν νέαν διάταξιν ἐν κ. Η. σ. 336 - 338.

λαίου, τούναντίον δὲ καὶ ἀναδεχθεῖσα ἵνα συντελέσῃ εἰς ἐξεύρεσιν καὶ ἄλλων χρημάτων διὰ τὴν οἰκοδομὴν καὶ τὴν κατοικίαν ἀκόμη τοῦ διδασκάλου.

Τῆς ἐπιτροπείας, κατὰ τὰ εἰθισμένα, πρόεδρος ἀνεδείχθη ὁ ἀρχιεπίσκοπος Γαβριήλ, ἀντιπρόεδρος, ὡς εἰκός, ὁ ὀσιώτατος ἡγούμενος Παΐσιος, μέλη δὲ ἄλλοι πέντε ἐκ τῶν προυχόντων. (Βλέπε τὰ ὄνόματα). Ὁ δὲ μέγα καὶ ἀξιοσημείωτον τὸν πρὸς τὴν διάδοσιν τῶν γραμμάτων ἔνθεον ζῆλον τῶν ἐκλεγέντων Θηραίων δεικνῦον, ἵνα μὴ ἐπέλθῃ βραδύτης τις εἰς τὴν ἔναρξιν τῆς λειτουργίας τῆς σχολῆς, εἰς τῶν ἐπιτρόπων ὁ Ἰωάννης Λαγκαδάς προουθυμήθη, «ἄτε μετέχων παιδείας» ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἄρξασθαι τῆς παραδόσεως τῶν ἐλληνικῶν μαθημάτων καὶ ἐκ φόβου μὴ ἡ ἐπιδειχθεῖσα προθυμία καὶ χαρὰ ἐπὶ τῷ αἰσίῳ γεγονότι χαλαρωθῆ, παρέλαβεν εἰς τὴν διδασκαλίαν τοὺς μαθητεύειν παρατυχόντας καὶ δὴ ἐπὶ τῷ ὄρω ὅπως, ἐὰν οἱ τεταγμένοι ἐπίτροποι μετὰ τινα καιρὸν κατῴωσι τοὺς μαθητεύσαντας ὅτι ἐπέδωκαν ἐν τοῖς μαθήμασι καὶ ἄλλου χρῆζουσι διδασκάλου, ἐπιστήσωσιν αὐτοῖς καὶ ἄλλον διδάσκαλον κρείττονα τῆ μαθήσει».

Ἄλλ' ὅλα τὰ ἀνωτέρω ἔδει ἵνα τύχωσι κύρους ἀπαρασαλεύτου· ἐγένετο λοιπὸν ἡ αἴτησις εἰς τὰ πατριαρχεῖα, ὁ πατριάρχης καὶ ἡ σύνοδος ἐπηυλόγησαν τὸ θεάρεστον ἔργον καὶ κατωχύρωσαν διὰ τοῦ δημοσιευομένου νῦν σιγιλίου συνιστῶντες τῷ τε ἀρχιεπισκόπῳ, τῷ ἡγουμένῳ καὶ τοῖς ἐπιτρόποις τὰ δέοντα πρὸς διηνεκῆ παραμονὴν τῶν ἐκτεθειμένων καὶ μείζονα σύστασιν τοῦ κοινωφελοῦς ἔργου, οὐπερ ἀπέλαυσαν οἱ τῆς νήσου Σαντορίνης εὐσεβεῖς κάτοικοι ἄγευστοι ὄντες τῶν καλῶν τῶν ἐκ τῆς παιδείας, ὡς αὐτῇ λέξει ἀπαντῶ ἐν τῷ μεταγενεστέρῳ σιγιλίῳ, τῷ ἐπὶ Καλλινίκου.

Ἐν τῷ σιγιλίῳ τούτῳ, τῷ ἐπὶ Καλλινίκου, ὁ ἀναγνώστης ἀνευρίσκει τὰ κατὰ τὸν ἐνάρετον καὶ συνίστορα τῆς Σχολῆς ἡγούμενον Παῖσιον τὰς ἐνεργείας αὐτοῦ καὶ τοὺς μόχθους πρὸς εὐδόωσιν τῶν κατὰ τὴν σχολὴν καὶ ἀποκατάστασιν τῆς διδασκαλίας οὐ μόνον τῶν κοινῶν ἱερῶν γραμμάτων, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ἐλληνικῶν μαθημάτων, εἰς τοῦτο δὲ καὶ παραπέμπεται ὁ πλείω ἐπιθυμῶν ἵνα μάθῃ.

6. Φαίνεται ὅμως ὅτι ἡ εὐτακτος λειτουργία τῆς σχολῆς ἀνεχαιτίσθη, ἀσυμφωνία δὲ μετ' οὐ πολὺ ἐπεκράτησεν ἐν τῇ διαχειρίσει τῶν κατ' αὐτὴν οἰκονομικῶν καὶ διάστασις μεταξὺ τοῦ ἡγουμένου Παΐσιου καὶ τῶν ἐπιτρόπων, διὰ τὴν κατάθεσιν τοῦ διὰ τὴν Σχολὴν κεφαλαίου (7500 γρ.) εἰς τὴν κοινὴν καγγελαρίαν, ἢ εἰς τὴν μερικὴν τοῦ Καστελίου. Τούτου ἔνεκα ὁ Παῖσιος προσεκλαύθη εἰς τὴν [Μητέρα] Ἐκκλησίαν, ἥτις ἐξελέγασα τὰ κατὰ τὴν δημιουργηθεῖσαν πρὸς βλάβην τῆς σχολῆς ἔριδα ἐθέσπισε διὰ νέου σιγιλίου αὐστηρῶς νέαν ρύθμισιν τῶν κατὰ τὴν μονὴν τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ καὶ τὴν Σχολὴν, ἥτις παρὰ τῇ Μονῇ εἶχε κτισθῆ.

Ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ δίκαιον εἶναι καὶ καθῆκον ἔχω ἵνα ἀναμνησθῶ τὴν μεγάλην γενεὰν τῶν Φαναριωτῶν λεγομένων μεγιστάνων καὶ αὐθεντῶν,

οἵτινες μεθ' ὅλας τὰς ἀνθρωπίνους αὐτῶν ἀδυναμίας παντοίοις τρόποις συνετέλεσαν εἰς τὴν ὅλον ἐν βελτίωσιν τῶν καθ' ἡμᾶς, τοῦ ἔθνους δῆλα δὴ, πραγμάτων ἐν περιστάσεσι δειναῖς πρόμαχοι ἀναδεικνύμενοι ἐν τῷ βιωμῷ τῆς πατριδος τὴν τε περιουσίαν καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῶν τιθέμενοι.

Ὅ τῆς ἐνδόξου, λόγῳ δὲ καὶ ἔργῳ εὐεργετικωτάτης τῷ ἔθνει οἰκογενείας τῶν Μουρουζῶν γόνος Παναγιωτάκης Μουρούζης, υἱὸς τοῦ ἡγεμόνος τῆς Μολδαβίας Κωνσταντίνου Μουρούζη, διερχομένου ἐν τοῦ βασιλικοῦ στόλου, ἐν ταῖς περιοδείαις ἀνὰ τὸ Αἰγαῖον μαθὼν τὰ ἐν Θήρᾳ σκάνδαλα μεταξὺ τῶν διεπόντων τὰ τῆς σταυροπηγιακῆς μονῆς, τῆς σχολῆς καὶ τῆς οἰκογενείας τῶν Λαγκαδάδων ἐν τὸν ὡς¹ δι' ἐπιστολῆς συνέστησε τὴν κατάπausιν τῆς κοινῆς ἀκαταστασίας, ἤξιωσε δὲ παρὰ τῶν πατριαρχείων τὴν διόρθωσιν τῶν ἀνωμαλιῶν, ὡς διαφαίνεται τὸ πρᾶγμα καὶ ἐκ τῆς μνείας τῆς ἀξιώσεως ταύτης ἐν τῷ σιγίλλῳ, ὅπερ ἐξέδωκεν ὁ πατριάρχης Καλλίνικος ὁ Ε', οὗ τὸ ὄνομα ἱερὸν, διότι συνδέεται ἀναποσπάτως τῇ διαδόσει τῆς παιδείας, τῇ συστάσει σχολείων, καὶ ἀκόμη κατὰ τὴν ὀλιγόμηνον αὐτοῦ δευτέραν πατριαρχίαν (1808-1809) τῇ ἀνεγέρσει τοῦ ναοῦ τοῦ Π. Τάφου πυρποληθέντος κατὰ τὸ 1808². Ἐπ' ὠφελείᾳ λοιπὸν τῆς σχολῆς καὶ τῶν καθ' αὐτὴν ἀκυροῦνται τὰ ἐν τῷ σιγίλλῳ τοῦ προκατόχου πατριάρχου Νεοφύτου ὠρισμένα³, ἀποξενοῦνται τῆς διοικήσεως τῆς σχολῆς καὶ τῆς ἀναμίξεως οἱ ἐγχώριοι καὶ αὐτὸς ὁ ἀρχιεπίσκοπος καὶ ὁ οἶκος τῶν Λαγκαδάδων, ὀρίζονται δὲ ἔφοροι καὶ ἐπιστάται ἐν Κ/πόλει διατρίβοντες, εἰς ἕκ τοῦ ἀρχιερατικοῦ καταλόγου⁴ καὶ εἰς ἕκ τοῦ πολιτικοῦ συστήματος τῶν προυχόν-

¹ Τοῦ διαβήματος τούτου τοῦ Παναγιωτάκη μνείαν ποιῶμαι ἐν τῇ περὶ Κοινοῦ σεσμε πραγματείας μου (Ἀθήναις 1888, σ. 56), ὡς καὶ τῆς ἐκδόσεως τοῦ σιγίλλου τούτου, ὅπερ μετὰ τεσσάρων δεκάδων ἐτῶν ἀπόδοτον φέρεται εἰς φῶς. Σημειούσθω ὅτι ὁ Παναγιωτάκης ἀπεκεφαλίσθη ἐν Κ/πόλει τῷ 1812, καθ' ὃ ἔτος καὶ ὁ πρεσβύτερος αὐτοῦ ἀδελφὸς Γεώργιος Μουροῦζης ἐξόριστος ἐν Κύπρῳ καὶ ὁ τούτου μεγαλύτερος Δημήτριος, ὅστις κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐπὶ διπλωματικῇ ἀποστολῇ εἰς Ῥωσίαν διὰ τὰς διαπραγματεύσεις διὰ τὴν συνθήκην εἰρήνης ἅμα ἐπανακάμψας εἰς Ἀδριανούπολιν ἀντήλλαξε τὴν εἰς Ῥωσίαν ἐκχώρησιν τῆς Βεσσαραβίας διὰ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ. Θανατώσεις καὶ τριῶν ἀδελφῶν κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος 1812.

² Κατάλογον τῶν ἐπὶ τῆς πατριαρχίας Καλλινίκου ἐκδοθέντων, ὡς οἶόν τε, πλήρη ἐξέδωκα ἐν τῷ περὶ Κοινοῦ σεσμε πονηματί μου, ἐνῶ καὶ τὰς εὐεργεσίας τοῦ οἴκου τῶν Μουρουζῶν, τὰς θαυμασίας, ἀνέγραψα σ. 51-61. Ἡ οἰκογένεια τῶν Μουρουζῶν ἀπὸ τοῦ 1665 ἐν Κοινοῦ σεσμε (Σηροκρήνη) εἶχεν ἐγκαταστή.

³ Ἐκ τῆς προσεκτικῆς ἀναγνώσεως τοῦ ἑδαφίου τούτου τοῦ σιγίλλου φαίνεται ὅτι οὐχὶ μετὰ πολλοὺς μῆνας ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ συστατικοῦ τῆς σχολῆς πρώτου σιγίλλου (Ὀκτωβ. 1799) ἐξεδόθη δεύτερον διατακτικώτερον, δι' οὗ καὶ σταυροπηγιακὴ ἀξία καὶ χάρις τῇ τε μονῇ καὶ τῇ σχολῇ ἐδόθη, κατὰ τὸ 1800, ἀλλ' ἀγνοεῖται ὁ μὴν τῆς ἐκδόσεως καὶ τὸ μέρος, ἐν ᾧ που κρύπτεται. Ἐν τοῖς πατριαρχικοῖς κώδιξι τοῖς ἐν Φαναρίῳ, ὅσον ἐγὼ γινώσκω, δὲν ὑπάρχει.

⁴ Ἐξελέγη ὁ πρόφης Κυζίκου Ἰωακείμ.

των τοῦ γένους, ὁ εὐγενέστατος ἄρχων πάνος κύρ Κωνσταντῖνος Καραδ-
ζᾶς, πρὸς οὓς δέον ἵνα ἔχη τὴν ἀναφορὰν διὰ πᾶσαν ἀνάγκην καὶ προστα-
σίαν ὁ κτίτωρ τῆς σχολῆς καὶ μετ' αὐτοὺς ἐπιτρόπος ὁσιώτατος ἡγούμενος
Παῖσιος. Πέντε ὄροι (ἄρθρα) καθορίζουσι τὴν διοίκησιν τῆς σχολῆς
σαφῶς πλέον, οὓς δύναται ὁ ἐνδιαφερόμενος ἀναγνώστης, ἴν' ἀναγῶν ἐν τῷ
κατὰ τὸν Ἰούνιον τοῦ 1806 ἐκδοθέντι σιγιλλίῳ τούτῳ καὶ τὴν πατριαρχικὴν
διὰ πάντα πρόνοιαν ἀπὸ καρδίας ἐπαινέσῃ νοερώς τὴν κατ' ἐκείνους τοὺς
χρόνους τοῦ ἔθνους κατάστασιν ἀνεξετάζων.

7. Ἄλλὰ πάλιν μετὰ τινα καιρὸν τὰ πράγματα ἀνεκινήθησαν. Ἐνεκα
οἰκονομικῶν λόγων καὶ διαφωνιῶν ὁ ἡγούμενος Παῖσιος δίδει οἰκειοθελῆ
παραίτησιν ἀπὸ πάσης ἀναμίξεως αὐτοῦ εἰς τὰ τοῦ μοναστηρίου τοῦ
Προφήτου Ἑλίου καὶ τῆς σχολῆς, εὔρηται δὲ αὐτοῦ ἐν τῷ πατριαρχικῷ
ἀρχιεποφυλακίῳ Γράμμα δηλωτικὸν ὅτι οὐδὲν ἔχει ἀπαιτεῖν
παρ' αὐτοῦ τοῦ σταυροπηγιακοῦ μοναστηρίου καὶ τοῦ
σχολείου του. Τὸ γράμμα φέρει ἡμερομηνίαν 11^{ης} Σεπτεμ. 1809.

8. Τῆ 26 Ἰουνίου τοῦ ἄλλου ἔτους (1810) ἐξεδόθη ἐπιστολὴ πατριαρ-
χικὴ καὶ ἀπεστάλη πρὸς τε τὸν ἱερώτατον μητροπολίτην Σαντορίνης κύρ
Ζαχαρίαν¹ καὶ πρὸς τοὺς τιμιωτάτους προεστῶτας καὶ Ἐπιτρόπους καὶ
λοιποὺς προκρίτους τῆς νήσου ταύτης, περιέχουσα ὅτι κατὰ τὴν ἔκθεσιν τοῦ
πρὸς τὸν Σεβασμίον Γέροντα ἁγίου Ἡρακλείας, ἔφορον αὐτοῦ, καὶ διὰ ζώσης
φωνῆς ὅσα εἶπεν ὁ ἐνταῦθα παραγενόμενος Τζωρτζάκης Γαβαλᾶς, ἐφάνη
ἀναγκαία ἡ ἀποστολὴ ἐξάρχου πρὸς ἐπισύστασιν τῆς παραμεληθείσης Σχολῆς,
καὶ ἐπεξεργασίαν μετὰ τῆς ἱερότητος αὐτοῦ καὶ τῆς τιμιότητος αὐτῶν καὶ
διευθέτησιν μερικωτέρων ἄλλων ὑποθέσεων. Καὶ στέλλεται ἐξάρχος.

Τίς ἀγνοῶ, οὐδ' ἐπεθύμησα ἐξετάσαι².

¹ Ἄξιον δὲ σημειώσεως ὅτι ἐν τῷ ἄνω μέρει τῆς 45 σελίδος τοῦ κώδικος φέρεται
καὶ ὑπόμνημα ἐκλογῆς νέου ἀρχιεπισκόπου τοῦ ἐν ἱερομονάχοις Ζαχαρίου, ἀντὶ τοῦ
οἰκειοθελῆ καὶ ἀβίαστον παραίτησιν ὑποβαλόντος κύρ Νεοφύτου, φέρον χρονολο-
γίαν αψφ ἀπριλίου κε'. Ἐξ οὗ, ἵνα μὴ παρεκτείνωμαι, ἀσφαλῶς γνωρίζεται ἡ διαδοχὴ
δύο ἀρχιεπισκόπων Θήρας, τοῦ τε Ζαχαρίου καὶ τοῦ παραιτησαμένου Νεοφύτου.

² Τὴν ὑπαρξίν τῶν δύο τούτων ἐγγράφων ἐδήλωσέ μοι χρηστότατος Λευΐτης ὁ
ἄλλοτε ἀρχιεποφύλαξ, νῦν δὲ μητροπολίτης Ἰμβρου καὶ Τενέδου, κ. Ἰάκωβος.

ΕΓΓΡΑΦΑ

Α΄.

9. *Καλλίνικος* ἐλέφ θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ οἰκουμηνικὸς πατριάρχης.

Τῆς διαμονῆς τῶν ἐν τῷ μετὰ τοῦ σώματος βίῳ πραγμάτων μάλα φροντίζειν εἰωθότες οἱ κτησάμενοι τὸ ὁποιοῦν ἔφθασεν ὑπὸ τὴν διακατοχὴν ἐκάστου γενέσθαι σπευδουσιν ὅση δύναμις περιέπειν τὰ τοιαῦτα. Ἐπειδὴ 5 τοιγαροῦν καὶ ἐν τῇ ἀρχιεπισκοπῇ Σαντορίνης εἰς τὸ Καστέλλιον Σκάρου εὐρίσκεται κείμενον ἱερὸν μοναστήριον γυναικεῖον πατριαρχικὸν καὶ σταυροπηγιακὸν ἐπ' ὀνόματι τιμώμενον τοῦ ἐν ἀγίοις Πατρὸς ἡμῶν Νικολάου ἀρχιεπισκόπου Μύρων τῆς Λυκίας τοῦ θαυματουργοῦ, παλαιγενέσι γράμμασιν ἐστηριγμένον πατριαρχικοῖς καὶ συνοδικοῖς, οὐχ ἦττον δὲ καὶ διατάξει 10 καὶ ἐγγράφοις ὑποτυπώσεσι τῶν κεκτημένων ἀνεκάθεν [ἐνθὲν τοι τῷ ἔθει χρώμενοι τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας γράφομεν καὶ ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων τῶν ἐν ἀγ. πν. ἀγ. ἡμῶν ἀδ. καὶ συλλειτουργῶν διακελεύομενοι περὶ τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου. Ἴνα πάντα μὲν τὰ γράμματα ὅσα κέκτηται, εἴτε πατρι- 15 αρχικὰ σταυροπηγιακὰ εἴτε συνοδικὰ τῶν κατὰ καιροὺς ἀγιωτάτων πατριαρχῶν, εἴτε καὶ ἄλλα διαταγὰς καὶ διατυπώσεις ἐπιφέροντα τῶν ἄνωθεν κητόρων τῶν προκαταρξάντων τῆς μονῆς ἢ καὶ τῶν διαδόχων αὐτῶν κατὰ γένος ὅσα συμφωνοῦσι καὶ συνάδοισιν εἰς σύγκρισιν καὶ διοικήσιν τοῦ μοναστηρίου ἔχουσι τὸ κῆρος διὰ παντὸς καὶ τὴν ἰσχὴν καὶ τὸ βέβαιον καὶ ἀμετάθε- 20 τον αὐτὸ δ' ἐκείνο τὸ εἰρημένον γυναικεῖον μοναστήριον τὸ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Νικολάου κείμενον ἐν τῷ καστelliῳ Σκάρου τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Σαντορίνης ὑπάρχη καὶ λέγεται καὶ παρὰ πάντων γινώσεται πατριαρχικὸν σταυροπηγιακὸν ἐλεύθερον ἀσύδοτον καὶ ἀκαταζήτητον καὶ ἀνεπηρέαστον καὶ ἀκαταπάτητον καὶ ἀνενόητον μηδενὶ ἐτέρῳ τινὶ ὑποκείμενον εἰμὴ 25 μόνῳ τῷ καθ' ἡμᾶς ἀποστολικῷ πατριαρχικῷ τε καὶ οἰκουμηνικῷ θρόνῳ].

αψ^ο ἀπριλλίῳ ἰνδ: η^ο5

Καλλίνικος κλ: ὑπογράφουσιν

† Καισαρείας *Κυπριανὸς* † Κυζίκου *Κύριλλος* † Νικομηδείας *Παρθένιος*
 † Χαλκηδόνος *Γαβριήλ* † Δρύστρας *Ἀθανάσιος* † Προϊλάβου *Γρηγόριος* 30
 † Δέρκων *Νικόδημος*¹.

¹ *Καλλίνικος* ὁ Ἀκαρνάν, ἀπὸ Προύσης τρεῖς ἐκόσμησε τὸν πατριαρχικὸν θρόνον, τὸ τρίτον ἀπὸ τοῦ 1694-8 Αὐγούστου 1702, ὅτε καὶ ἀπεβίωσεν. Ὁ τάφος αὐτοῦ ἐν τῇ μονῇ τῆς Θεοτόκου τῆς Καμαριωτίσσης ἐν Χάλκῃ. Περβλ. κ. Γεδεών, Π. Π. σ. 607 ὑπεσημηνῆν βιογραφικὴν ἰδίαν σημειώσιν ἀπὸ τοῦ 1887, Ὑψηλάντου, 238. Προσθεθείσθαι καί: γράμμα συνοδικὸν κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1698 περὶ διορισμοῦ εἰς τὴν μητρόπολιν Ἄργους καὶ Ναυπλίου τοῦ πρώην Εὐρύπου Ἀμβροσίου (Λάμπρου, Ν. Ἑλληνομν. 1912 σ. 178-180.) Εἶδον δ' ἐγὼ ἐν Κωνσπόλει καὶ σιγγίλλιον περὶ μοναστηρίου ἐν Οὐγγροβλαχίᾳ Μαρτινάξου ἐκδεδομένον μηνὶ Ἰουλίῳ τοῦ αψβ'.

B'.

10. **Νεόφυτος** ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

Δυσχερὲς μὲν, μᾶλλον δὲ ἀδύνατον τὰ ὑπὲρ τῆς παιδείας καὶ μαθήσεως ἀρκούντως ἐγκωμιάσαι κἂν δεινότητός τις ἢ ρητορεύειν κἂν βίον ὅλον περὶ
 5 αὐτὸ καταναλῶσαι βουλευθῆ· ἐπιλίποι | γὰρ αὐτὸν ὁ πᾶς χρόνος διηγούμενον, ὅσα κατὰ πλῆθος καὶ ἡλίκα κατὰ μέγεθος τοῖς ἀνθρώποις τὰ ἀπὸ τῆς παιδείας προσγίνεται ἀγαθὰ ἀδύνατα μὲν οὖν ταῦτα ἀπαριθμῆ | σασθαι. Ἐπεὶ δὲ περὶ σχολείου ἤδη ὁ λόγος, εἰ καὶ βραχύτατα, ὅμως δ' οὖν ἀληθῆ ταῦτα
 10 συνελὼν ἂν τις εἴποι περὶ τῆς παιδείας, ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ τὴν γνῶσιν τῆς ἀληθείας ἐπὶ τῶν ἐνύ | λων τε καὶ αὐλῶν τοῖς ἀνθρώποις ἐμποιοῦσα καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ τὴν τοῦ ἀγαθοῦ διάκρισιν ἡμᾶς ἐκδιδάσκουσα καὶ ἐπωφελεῖς ἡμῖν τε αὐτοῖς καὶ τοῖ οἴκοις καὶ παντὶ τῷ γένει ἀπο | καθιστῶσα ταῖς τε θεωρίαις κατορθοῦντας καὶ ταῖς πράξεσιν ἐπαινουμένους παρασκευάζουσα· καὶ τὸ
 15 μέγιστον, αὕτη ἐστὶν ἡ τὴν κατανόησιν τῶν ἱερῶν λογίων καὶ τῶν ψυχωφελεστάτων συγγραμ | μάτων τῶν ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας πατέρων παρεχομένη καὶ συμβαλλομένη ἡμῖν τὰ μέγιστα πρὸς εὐσέβειαν· διὸ καὶ ὁ σοφὸς Σολομὼν πάντα ἐλάττω τῆς ἀξίας αὐτῆς ἀποφαίνει λέγων «οὐκ ἔστιν | ἀντάλλαγμα οὐδὲν πεπαιδευμένης ψυχῆς». Τοσαῦτα μὲν οὖν ἐν κεφαλαίῳ περὶ τῆς παιδείας τό γε νῦν ἔχον ἐρεῖσθω. Ἴωμεν δ' ἐπὶ τὸ προκείμενον· ὁ γὰρ ὀσιώτατος
 20 κῦρ Παῖσιος ἡγούμενος τοῦ ἐν Σαντορίνῃ ἱεροῦ καὶ σεβασμίου, ἡμετέρου πατριαρχικοῦ καὶ σταυροπηγιακοῦ μοναστηρίου τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ, καὶ οἱ ἐκεῖ πρόκριτοι εὐσεβεῖς καὶ ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ τὴν παιδείαν καὶ μάθησιν | τῶν γραμμάτων οὕτως ἐπωφελῆ οὔσαν κατιδόντες καὶ θεῖω ζήλω κινούμενοι ἔγνωσαν ἐν τῇ νήσῳ ἐκεῖνῃ Σαντορίνῃ κοινὸν συστήσαι σχο-
 25 λεῖον Ἑλληνικῶν μαθημάτων τοῖς τε πατριώταις αὐτῶν | καὶ ὅσοι περ ἂν ἄλλοι κατ' ἔρωτα παιδείας ἐκεῖ καταπλεύσωσι καὶ οἰκοδομήσασθαι ἐπ' αὐτῷ καὶ οἰκίαν (οὕτω) ¹ χωρητικὴν διδασκάλου καὶ μαθητῶν. Καὶ δὴ κατὰ κοινὴν γνώμην ἀποκατέστησαν | ἐκεῖ ἐπίτροποι τῆς σχολῆς ταύτης ὁ τε θεοφιλέστατος ἀρχιεπίσκοπος Σαντορίνης ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητὸς ἡμῶν
 30 ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργὸς κῦρ Γαβριὴλ καὶ ὁ εἰρημένος ὀσιώτατος ἡγούμενος καὶ ὁ | Τζωρτζάκης Λαγκαδάς, ὁ Ἀντώνιος Σιγάλας, ὁ Μιχαὴλ Λαγκαδάς, ὁ Τζωρτζάκης Γαβαλάς καὶ ὁ Γιαννάκης Λαγκαδάς· καὶ ἐκ τοῦ παραρηῆμα ὁ ρηθεὶς ἡγούμενος ἀνέθηκεν εἰς τὴν σχο | λὴν ταύτην γρόσια ἑπτὰ χιλιάδας καὶ πεντακόσια, ἅτινα ἐδόθησαν ἤδη δανειακῶς δι' ὁμολογίας ἐνυπογράφου
 35 καὶ ἐμμαρτύρου ἐπὶ τόκῳ εἰς τὸ κοινὸν τῶν χριστιανῶν τῶν χωρίων τοῦ Καστελλίου | τοῦ Πύργου ἵνα ἀναφαιρέτως παρ' αὐτοῖς τοκίζωνται εἰς αἰεὶ τὰ ἄσπρα ταῦτα καὶ ἀπὸ τοῦ τόκου αὐτῶν ἀποδιδῶται κατ' ἔτος ὁ τοῦ διδασκᾶ-

¹ Ὁ πατριαρχ: κῶδιξ ἔχει οἰκίαν, τὸ ὀρθόν.

λου μισθός· οἱ δὲ ἄλλοι τῶν ἀνωτέρω ἀπηρεθιμημέ | νων ἐπιτρόπων ὑπέ-
στησαν καὶ ἐπανάλαβον, μηδὲ ὅλως μὲν παραμειῶσαι τὰ εἰρημένα ἑπτὰ χιλιάδας
καὶ πεντακόσια γρόσια πορίσασθαι δέ, ὁπόθεν δυνηθῶσιν, ἄλλα χρήματα 40
πρὸς | οἰκοδομὴν τῆς σχολῆς. Ὁ δὲ Γιαννάκης Λαγκαδάς ὑπέσχετο,
ὡς μετέχων παιδείας ἤδη ἐκ τοῦ παραυτίκα ἄρξασθαι τῆς
παραδόσεως τῶν ἑλληνικῶν μαθημάτων, μὴ διαλιπὼν κοιρόν, ἵνα
| μὴ φθόνῳ τοῦ μισοκάλου δαίμονος ἐμποδῶν τι προστῆ, ἀλλ' εὐθὺς ἄρξων-
ται οἱ παρατιχόντες μηθητεύειν, ἕως ἂν ἐπιδεδωκότας ἐν τοῖς μαθήμασι 45
κατίδωσιν οἱ ἐπίτροποι τοὺς μαθητὰς | καὶ ἄλλου χρῆζοντας διδασκάλου, ἐπι-
στήσωσιν αὐτοῖς ἄλλον κρείτονα τῇ μαθήσει. Περὶ δὲ τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ
σχολείου τούτου, ἵνα μήποτε ἀνεπίσκεπτος ἀπολειφθῆ, ἀλλ' αἰεὶ ἔχη τοὺς ἐπι-
μελουμένους | τῆς διαμονῆς τοῦ θεαρέστου καὶ κοινωφελούς ἔργου, ἔδοξεν
αὐτοῖς τὸν ἐκεῖ ἀρχιεπίσκοπον Σαντορίνης ἐπίτροπον εἶναι αὐτῆς· ἐπειδὴν δέ 50
τις τῶν ἐπιτρόπων τελευτήσῃ τὸν βίον, τοὺς ἐπιζῶντας αἰεὶ | ἐπιτρόπους
αἰρουμένους ὃν ἂν εὕρωσι φιλόπατριν καὶ φιλόμουσον καὶ ὄλως ἄξιον συμ-
περιλαμβάνειν ἐπὶ τῇ ἐπιτροπῇ ταύτῃ, πρὸς διαμονὴν καὶ αὔξησιν καὶ βελ-
τίωσιν | τῆς σχολῆς ἀφορῶντες. Ταῦτα μὲν οὖν ἀναγγεῖλαντες εἰς ἡμᾶς οἱ
εἰρημένοι εὐλογημένοι Χριστιανοὶ διὰ κοινῆς ἐνυπογράφου καὶ ἐνσφραγί- 55
στου ἀναφορᾶς, ἐδεήθησαν κατοχυρῶσαι | καὶ ἀσφαλίσαι τὴν σχολὴν ταύτην,
καὶ δι' ἡμετέρου πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ, σιγγιλλιώδους γραμματος. Καὶ
δὴ ἐπαινέσαντες αὐτοὺς τοῦ θεαρέστου τούτου ζήλου καὶ ἐκ ψυχῆς | εὐξάμε-
νοι τὰ εἰκότα, ἐπενεύσαμεν εἰς τὴν αἴτησιν. Γράφοντες οὖν διὰ τοῦ παρόντος
ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ 60
ὑπερτίμων | τῶν ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργ-
γῶν, ἵνα ἡ ῥηθεῖσα ἐν τῇ νήσῳ Σαντορίνῃ κοινὴ σχολὴ τῶν ἑλληνικῶν μαθη-
μάτων διαμείνῃ καὶ διενεργῆται ἕσασαι ἐπ' ὠφελείᾳ καὶ μαθήσει τῶν φοιτῶντων
μαθητῶν καὶ μηδεὶς | τολμήσῃ διακωλύσαι, ἢ παραβλάψαι ὁπωσοῦν τὸ θεά-
ρεστον καὶ κοινωφελές τοῦτο ἔργον· καὶ τὰ ῥηθέντα ἑπτὰ χιλιάδες καὶ πεν- 65
τακόσια | γρόσια ὡς ἀφιερώματα καὶ κτήματα τῆς σχολῆς ταύτης τοκίζονται
ἀναφαιρέτως εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα παρὰ τῇ κοινότητι τῶν Χριστιανῶν τῶν
χωρίων τοῦ Καστελλίου τοῦ Πύργου, καὶ ἀπὸ τοῦ | τόκου αὐτῶν διδῶται
κατ' ἔτος ὁ μισθός τοῦ κατὰ καιρὸν διδασκάλου ἄνευ τινὸς ἀντιλογίας καὶ
προφάσεως· οἱ δ' ἀνωτέρω ἐπίτροποι φροντιζῶσιν ὅσον τάχος ἀποτελέσαι τὰ 70
ὑπε | σχημένα αὐτοῖς πρὸς οἰκοδομὴν τῆς σχολῆς, καὶ ὁ Γιαννάκης Λαγ-
καδάς κατὰ τὴν ὑπόσχασιν αὐτοῦ ἄρξεται τῆς παραδόσεως τῶν ἑλληνικῶν
μαθημάτων, ὡς εἴρηται. Μετὰ | θάνατον δὲ τῶν ἀνωτέρω ἀπηρεθιμημένων
ἐπιτρόπων, ἵνα μὴ ἐπιλίπη ποτὲ ἢ ἐπιτροπὴ αὕτη, ὑπάρχη ἐπίτροπος ὁ αἰεὶ
ἀρχιεπίσκοπος Σαντορίνης καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτρόπων | τινὸς θανόντος οἱ ἐπι- 75
ζῶντες αἰρῶνται καὶ παραλαμβάνωσιν ἐπὶ τῇ ἐπιτροπῇ ταύτῃ ὃν ἂν εὕρωσιν
ἐκ τῶν πατριωτῶν φιλόμουσόν τε καὶ ἄξιον καὶ οὕτω διαμείνῃ ἡ σχολὴ αὕτη

ὑπὸ | τῇ ἀόκνῳ προστασία καὶ ἐπιμελεία τῶν αἰεὶ ἐπιτρόπων, αὐξανομένη μὲν
 ταῖς προόδοις βελτιουμένη δὲ τῇ τῶν μαθητῶν ἐπιδόσει καὶ τῇ τῶν ἡθῶν
 80 καταρτίσει. Ὅστις δ' ἂν καὶ ὁ | ποῖος τῶν Χριστιανῶν, μικρὸς ἢ μέγας, ἀνὴρ
 ἢ γυνή, ἱερωμένος ἢ λαϊκὸς βουλευέσθω ποτὲ κατὰ λυσιν τοῦ κοινωφελοῦς τού-
 του ἔργου, ἢ ἐπιβουλεύσθω λόγῳ ἢ ἔργῳ διακωλύσαι τὴν κοινωφελῆ ταύτην
 σχολὴν ἢ ἄλλην τινὰ ἐπήρειαν¹ αὐτῇ ἐπενεγκεῖν, ὁ τοιοῦτος ὅστις ἂν ἢ τάξεως
 ἢ βαθμοῦ ὡς μισόκαλος, μισόπατρις τε καὶ κοινοβλαβῆς διεστραμμέ | νος τε
 καὶ κακότεροπος, ἀφωρισμένος εἴη ἀπὸ τῆς ἀγίας, ὁμοουσίου, ζωοποιοῦ καὶ
 85 ἀδαιρέτου Τριάδος τοῦ ἑνὸς τῇ φύσει μόνου Θεοῦ καὶ κατηραμένος καὶ ἀσυγ-
 χώριστος καὶ | μετὰ θάνατον ἄλυτος· αἱ πέτραι καὶ ὁ σίδηρος λυθείησαν αὐτὸς
 δὲ μηδαμῶς, κληρονομήσειεν καὶ τὴν λέπραν τοῦ Γιεζῆ καὶ τὴν ἀγχόνην τοῦ
 Ἰούδα στένων εἴη καὶ τρέμαν ἐπὶ τῆς γῆς ὡς ὁ Κάϊν καὶ πάσαις ταῖς πατριαρ-
 90 χικαῖς καὶ συνοδικαῖς ἀραῖς εἴη ὑπεύθυνος καὶ ὑπόδικος καὶ ἔνοχος τῷ αἰωνίῳ
 πυρὶ τῆς γεέννης. Ὅθεν καὶ εἰς ἔνδειξιν καὶ διη | νεκῇ τὴν ἀσφάλειαν ἐγένεεν
 καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν σιγγιλιῶδες ἐν μεμβρά-
 ναις γράμμα, καὶ καταστρωθὲν κἄν τῷ ἱερῷ κώδικι | τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χρι-
 στοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ ἐδόθη τοῖς ἀνωτέρω εἰρημένοις ἐπιτρόποις τῆς
 95 σχολῆς. Ἐν ἔτει σωτηριῷ ρσϛθ^ο· κατὰ μῆνα ὀκτώβριον, Ἰνδικτιῶνος γ^{ης}.

Νεόφυτος ἔλεψθ' θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης
 καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

	† Ἐφέσου	Σαμονήλ
	† Ἡρακλείας	Μελέτιος
100	† Κυζίκου	Ἰωακείμ
	† Νικομηδείας	Ἀθανάσιος
	† Νικαίας	Καλλίνικος
	† Χαλκηδόνος	Ἰερεμίας
	† Δέρκων	Μακάριος
105	† Θεσσαλονίκης	Γεράσιμος
	† Προύσης	Ἀνθίμος
	† Νεοκαισαρείας	Ἰωαῖς
	† Λαρίσσης	Διονύσιος
	† Ἀγκύρας	Ἰωαννίκιος
110	† Παροναξίας	Νεόφυτος

Γ'.

11. **Καλλίνικος** ἔλεψθ' θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κ/πόλεως, νέας Ῥώμης καὶ
 οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

... Τοιοῦτου τοῖνυν ὄντος τοῦ θεοδότου τῆς παιδείας χρήματος καὶ τοιου-

¹ Ἡ λ. ἐπήρειαν ἐν τῷ κώδικι μετὰ τὸ «αὐτῆ».

τοτρόπως ὑπό τε τῶν σοφῶν καὶ τῆς ἐκκλησίας πατέρων, ὑπό τε τῶν θύρα-
 θεν ἀνυμνουμένου καὶ ἐγκωμιαζομένου, οἱ τῆς νήσου Σαντορίνης κάτοικοι 5
 εὐσεβεῖς, ἄγευστοι ὄντες τῶν καλῶν τῶν ἐκ τῆς παιδείας ἡμοῖου κοινού
 ἑλληνικοῦ σχολείου. Ὁ γοῦν τύχη ἀγαθῆ ἡγουμενεύων ἐν τῷ ἐκεῖ ἱερῷ
 καὶ σεβασμῷ ἡμετέρῳ πατριαρχικῷ καὶ σταυροπηγιακῷ μοναστηρίῳ τῷ
 ἐπ' ὀνόματι τοῦ προφήτου Ἡλίου τοῦ Θεσβίτου σεμννομένῳ, μὴ
 φέρων καθορᾶν τὰ τῶν πιστῶν ὁμογενῶν ἡμῶν τέκνα, ἀμαθείας ζόφῳ περι- 10
 πλανώμενα, καὶ ἐκ τῆς στερήσεως τοῦ πολυφειλεστάτου καὶ πρὸς πᾶν εἶδος
 ἀρετῆς συντελεστικωτάτου τουτουῖ τῆς παιδείας χρήματος εἰς μυρία ἄτοπα
 περιπίπτοντα ὅσα ἡ ἀμάθεια καὶ ἡ λοιπὴ κακοήθεια ἐναποτίκτειν οἶδε ταῖς
 τῶν νέων ψυχαῖς, ζήλῳ τῶν καλῶν καὶ τῆς κοινῆς ὠφελείας μυωπιζόμενος, 15
 κοινὴν προεθυμήθη συστήσασθαι σχολὴν καὶ διδάσκαλον
 ἀποκαταστήσαι πρὸς διδασκαλίαν οὐ μόνον τῶν κοινῶν
 ἱερῶν γραμμάτων ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ἑλληνικῶν μαθημά-
 των, καὶ δὴ πρὸς πάντα πόνον ἀποδυσάμενος καὶ πολλὰ παθῶν καὶ πολλῶν
 πειρασάμενος, διὰ μακρᾶς αὐτοῦ ἡλικίας πόνους ὁδοιπορίας καὶ περιηγήσεως
 συναγαγὼν ἀπὸ ἐλέους τῶν φιλοκάλων καὶ καταναλώσας καὶ ὅσα ἐκ νεαρᾶς 20
 αὐτοῦ ἡλικίας πόνοις ἀτρύτοις ἐκτήσατο προσδαπανησάμενος, ἀνήγειρεν ἐκ
 βάρθρων καὶ ἀνφοδομήσατο ἐν τόπῳ προσφόρῳ καὶ ἀρμο-
 δίῳ πλησίον δηλονότι τοῦ εἰρημένου ἱεροῦ μοναστηρίου κοινὴν σχολήν, πᾶν
 ὅ,τι χρειῶδες καὶ ἀναγκαῖον αὐτῇ ποιησάμενος καὶ προικοδοτήσας ἐξ ἰδίων.
 Ἐκ δὲ τῶν πατριαρχικῆ καὶ συνοδικῆ γνώμῃ πωληθέντων μοναστηριακῶν 25
 κτημάτων καὶ πραγμάτων τὰ τῆς διατιμῆσεως ἐκείνων χρήματα λαβὼν εἰς 7
 χιλιάδας καὶ πεντακοσία γρόσια συμποσώθέντα, διετάξατο κατατεθῆναι ἐν τῇ
 κοινῇ καγγελαρίᾳ τῆς αὐτῆς νήσου κατὰ τὴν γενομένην ἐκκλησιαστικὴν τμη-
 καῦτα ἀπόφασιν ἵνα ἐκ τοῦ τόκου αὐτῶν πληρῶται ὁ ἐτήσιος μισθὸς τοῦ ἐν
 αὐτῇ τῇ ἀρισυστάτῳ καὶ νέᾳ σχολῇ διορισθέντος διδασκάλου, συναντιλαμβα- 30
 νομένων ἐν ἅσιν τούτοις καὶ συμπροθυμουμένων τῆς ἀρίστης διοικήσεως,
 εὐσταθείας τε καὶ βελτιώσεως καὶ συναγωνιζομένων τὸ κατὰ δύναμιν καὶ τῶν
 διορισθέντων κατὰ τόπον ἐκεῖ ἐπιτρόπων αὐτῆς τῆς σχολῆς, καθάπερ ἡ ἐπι-
 κύρωσις τούτων πάντων ἐγένετο δι' ἐκκλησιαστικῶν ἐπιδοθέντων αὐτοῖς
 γραμμάτων. Ἄλλ' ἐπειδὴ οὐκ ἐφάνη σύμφωνος τῷ ἀγαθῷ σκοπῷ αὐτοῦ τοῦ 35
 συνίστορος κῆρ Παΐσιου καὶ τῇ ἀποφάσει τῆς Ἐκκλησίας ἡ περὶ τὴν scho-
 λὴν οἰκονομία αὐτῶν τῶν διορισθέντων ἐπιτρόπων, μᾶλλον δὲ πρὸς καθάρσεις
 αὐτῆς καὶ κατάργησιν ἦν ἀφορῶσα, ἅτε δὴ διακωλυσάντων κακοβούλως τὴν
 ἐν τῇ κοινῇ καγγελαρίᾳ κατάθεσιν τῶν ἑπτὰ χιλιάδων καὶ πεντακοσίων γροσίων
 καὶ καταβαλόντων ἐν τῇ μερικῇ τοῦ καστελίου αὐτῶν, μὴ ἐξικανούση μηδὲ 40
 πρὸς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ ἐτησίου τόκου, οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν ἐσωτε-
 ρικὴν τῆς σχολῆς ταύτης διοίκησιν μὴ καλῶς βουλευσαμένων ἐγένετο ἀγωγή
 ἀπὸ μέρους τοῦ εἰρημένου ἡγουμένου κῆρ Παΐσιου πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ

ἐπομένως ἠκυρώθη τὰ προεκδοθέντα περὶ αὐτῆς τῆς σχολῆς πατριαρχικὰ καὶ
 45 συνοδικὰ γράμματα, καὶ κατηγορήθη ἢ ἐν τούτοις ἐπιτροπὴ τῶν προσδιορι-
 σθέντων ἐκείνων ἐπιτρόπων δι' ὑστερογενεῦς ἐκκλησιαστικοῦ σιγιλλιώδους
 γράμματος γενομένου ἐπὶ τῆς πατριαρχίας τοῦ ἐν μακαρία τῇ λήξει προκατό-
 χου ἡμῶν ἀοιδίμου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως κυρίου Νεοφύτου,
 ἐπὶ τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ δηλονότι σωτηρίου ἔτους τῆς σὺν θεῷ δευ-
 50 τέρας ἐκείνου πατριαρχίας καὶ μετηριθμήθη ἐπὶ τὸ βέλτιον τὰ τῆς σχολῆς
 ταύτης καὶ διετάχθη καλῶς καὶ ἄριστα ἐπ' ὠφελεία αὐτῆς καὶ αὐξήσει
 προόδῳ τε καὶ προαγωγῇ τῶν εἰς αὐτὴν ἔρωτι παιδείας φοιτῶντων μαθητῶν,
 αὐτοχθόνων τε καὶ ξένων· τετιμῆται δηλονότι τῇ σταυροπηγιακῇ ἀξίᾳ καὶ
 χάριτι ἢ κοινῇ αὐτῇ σχολῇ καὶ συνημμένῃ τῷ ῥηθέντι ἱερῷ σταυροπηγιακῷ
 55 ἡμῶν μοναστηρίῳ τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ· θεθέσπισται, ὅπως ἀμέσως αἱ ἑπτὰ
 χιλιάδες καὶ πεντακάσια γρόσια ἀρθῶσιν ἀνελλιπῶς ἐκ τῆς μερικῆς καγγελα-
 λαρίας καὶ κατατεθῶσιν ἐν τῇ κοινῇ τῆς νήσου Σαντορίνης ἀσφαλῶς ἐπὶ
 τόκῳ καὶ ἐξ αὐτοῦ ἀποδιδῶνται ὁ συμφωνηθεὶς ἐτήσιος τοῦ διδασκάλου
 μισθοῦ καὶ τὰ περιτεύοντα δαπανῶνται εἰς χρείας καὶ ἀνάγκας αὐτῆς τῆς
 60 σχολῆς· διωρίσθησαν κατ' ἐκλογὴν ἔφοροι καὶ ἐπιστάται ἐνταῦθα δύο, εἰς ἐκ
 τοῦ ἀρχιερατικοῦ καταλόγου, καὶ εἰς ἐκ τοῦ πολιτικοῦ συστήματος τῶν πρου-
 χόντων τοῦ ἡμετέρου γένους, ὁ εὐγενέστατος ἄρχων πάνος κῦρ Κωνσταν-
 τῖνος Καραδζᾶς καὶ μετ' αὐτοὺς ὁ εἰρημένος κτίτωρ αὐτῆς ὀσιώτατος
 ἡγούμενος κῦρ Παῖσιος, ἵνα διὰ τῆς αὐτῶν προστασίας καὶ κατὰ πρόνοιαν
 65 ὀδηγίας δύνηται ἐπιτροπεύειν ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ καὶ ἐπιμελεῖσθαι τῆς τε ἐσω-
 τερικῆς καὶ τῆς ἐξωτερικῆς διοικήσεως αὐτῆς καὶ οἰκονομίας, τῆς ἀποκατα-
 στάσεως τοῦ διδασκάλου καὶ τῆς λήψεως καὶ δόσεως τοῦ ἐτησίου αὐτοῦ
 μισθοῦ καὶ τῆς λοιπῆς ἀρίστης διοικήσεως αὐτῆς καὶ πάντα ποιεῖν διὰ τῆς
 ὀδηγίας αὐτῶν καὶ καταγράφειν τὰς προσόδους καὶ δαπάνας τῆς τε σχολῆς
 70 καὶ τοῦ μοναστηρίου καὶ σημειοῦν κεχωρισμένως ἐν ἕκαστον ἐν ἰδίῳ κατα-
 στίχῳ καὶ ὑπογράφειν καὶ ἀποστέλλειν κατ' ἔτος πρὸς τοὺς εἰρημένους ἐφό-
 ρους ἐπ' αὐτῷ καὶ ἐπιτρόπους, ὅπως δι' αὐτῶν ἐμφανιζόμεναι τῇ Ἐκκλησίᾳ
 καὶ ἐπ' ἀκριβείας συνοδικῶς ἀνερευνῶμεναι, ἐικυρῶνται ἐκκλησιαστικῶς,
 μηδενὸς τολμῶντος ἀντιστήναι τῇ ἐκκλησιαστικῇ ταύτῃ διαταγῇ μηδὲ ἐπιμί-
 75 γνυσθαι ταῖς τῆς σχολῆς ὑποθέσεσι καὶ ληψοδοσίαις, ἢ λόγον ἔχειν περὶ τὴν
 ἐκλογὴν καὶ ἀποκατάστασιν τοῦ διδασκάλου. Τούτων τοίνυν οὕτω δι' ἐκκλη-
 σιαστικῆς προνοίας καλῶς καὶ ἀρίστως διευθετηθέντων καὶ διὰ τοῦ εἰρημένου
 πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ σιγιλλιώδους ἐν μεμβράναις γράμματος ἐικυρω-
 θέντων ἐπὶ συστάσει καὶ διαμονῇ καὶ ἐνεργείᾳ ἀπαρατρέπτῳ καὶ ἀπαραβάτῳ
 80 καὶ τοῦ εἰρημένου κτίτορος καὶ συνίστορος αὐτῆς τῆς κοινῆς σχολῆς ἡγουμέ-
 νου κῦρ Παῖσιου τῷ διαπύρῳ αὐτοῦ ζήλῳ θεοφιλῶς ἐπιστατοῦντος ἐν ἅπασι
 καὶ ἐπιμελουμένου καὶ τῆς σχολῆς καλῶς διεξάγοντος καὶ διοικονομοῦντος οἱ
 ἐκ τοῦ γένους τῶν Λαγκαδάδων κάτοικοι τῆς νήσου ταύτης ἐχθρὰ βουλευόμενοι

κατὰ τοῦ εἰρημένου ἱεροῦ σταυροπηγιακοῦ ἡμῶν μοναστηρίου καὶ τῆς σχολῆς
καὶ ἀπ' ἐναντίας τῶν ἐκκλησιαστικῶν διατάξεων καὶ νομίμων ἀποφάσεων 85
βαίνοντες καὶ αἰσχροκερδία ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἀσυγγνώστῳ ἱεροσυλία ἐκνικώμε-
νοι καὶ κακοβούλως τὰ μετὰ πόνων πολλῶν καὶ ἰδρώτων συσταθέντα ἐπ' ὠφε-
λεῖα κοινῇ ἀνατρέψαι βουλόμενοι ἀντίκεινται τοῖς συμφέρουσι τῷ τε μονα-
στηρίῳ καὶ τῇ σχολῇ, καὶ οὐκ ἐπαύσαντο ποικιλοτρόπως ἐνοχλοῦντες καὶ
ἐπηρεάζοντες τὴν αὐτοῦ ὁσιότητα καὶ σκάνδαλα καὶ ταραχὰς συνιστῶντες αἷς 90
αὐτοὶ χαίρουσι καὶ διαφόρους εἰς ἐνστάσεις ἀνεγείροντες καὶ ἐπιμυγνύμενοι
ταῖς τε μοναστηριακαῖς ὑποθέσεσι καὶ εἰς τὰ τῆς σχολῆς ἐφάνησαν πρόξενοι
κοινῆς ἀφορήτου ζημίας ψυχικῆς τε καὶ σωματικῆς· ἅτε δὴ διὰ τῆς ἐξ αἰτίας
αὐτῶν, καὶ ἄλλων ὁμοίων αὐτοῖς συμβαινούσης ἀκαταστασίας ἀπομαραινόμε-
νης, οὐ μόνον τῆς φιλοτιμίας καὶ τοῦ ζήλου τοῦ διδασκάλου καὶ τῆς φιλομαθείας 95
τῶν μαθητῶν, ἀλλὰ καὶ τοῦ κλέους τῆς πατρίδος αὐτῶν ἀμαρουμένου, ἅτινα
γνωστὰ τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ τοῖς ἐνταῦθα προύχουσι τοῦ ἡμετέρου γένους καὶ πρὸ
πάντων τῷ ἐκλαμπροτάτῳ καὶ περιβλέπτῳ πεγζαδῆ καὶ διερμηνευτῇ τοῦ βασι-
λικοῦ στόλου κυρίῳ Παναγιωτάκῳ Μουρουζῆ ἡξίωτο τῆς προσηκού-
σης διορθώσεως διὰ σφοδρᾶς ἀπαγορευτικῆς ἐπιστολῆς καὶ ἐντόνου ἐπιτα- 100
γῆς τῆς περιβλέπτου αὐτοῦ Ἐκλαμπρότητος, ἐδέησε δ' αὐθις κατὰ κοινὴν
σκέψιν καὶ διάγνωσιν ἐκδοθῆναι καὶ τότε ἐκκλησιαστικὸν ἡμῶν σιγγιλιῶδες
ἐν μεμβράναις γράμμα, σύμφωνα τῷ ἐπὶ τῆς πατριαρχίας τοῦ προκατόχου
ἡμῶν ἐκδοθέντος ἀποφαινομένου μετὰ προσθήκης δέ τινος, καθ' ἣν εὖ μάλα
τὰ τῆς σχολῆς ταύτης διοικηθήσεται. Τούτου χάριν καὶ γράφοντες ἀποφαινό- 105
μεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων
τῶν ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν ἵνα α)
ἡ εἰρημένη κοινὴ σχολὴ τῶν ἑλληνικῶν μαθημάτων, ἢ πλησίον τοῦ ἱεροῦ
καὶ σταυροπηγιακοῦ μοναστηρίου κατὰ τὴν νῆσον Σαντορίνην ἐκ βάθρων
ἀνεγερθεῖσα καὶ ἀνοικονομηθεῖσα ὡς ἄπαξ τῇ σταυροπηγιακῇ ἀξίᾳ καὶ χάριτι 110
τιμηθεῖσα εἶη καὶ λέγεται ἐς αἶι καὶ παρὰ πάντων γινώσκηται ἡμετέρα
πατριαρχικὴ καὶ σταυροπηγιακὴ ὑποκειμένη τῷ καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτῳ πατριαρ-
χικῷ τε καὶ οἰκουμενικῷ θρόνῳ· β) ἀπαγορευόμεν διόλου καὶ ἐπιτάττομεν
μηδεὶς τῶν ἱερωμένων ἢ λαϊκῶν ἢ ἄλλων μήτε ὁ ἤδη θεοφιλέστατος ἀρχιε-
πίσκοπος Σαντορίνης συναδελφὸς ἡμῶν κῦρ Γαβριήλ, μήτε οἱ διάδοχοι 115
αὐτοῦ μήτε οἱ ἐκ τοῦ γένους τῶν Λαγκαδάδων ἢ ἄλλοι ἔχουσιν ἐπ' οὐ-
δενὶ λόγῳ καὶ τρόπῳ ἐπιμύγνυσθαι ἐμμέσως ἢ ἀμέσως ταῖς κοιναῖς καὶ ἰδίαις
ὑποθέσεσιν αὐτῆς τῆς σχολῆς τε καὶ τοῦ ἱεροῦ τούτου μοναστηρίου μήτε τῇ
ἐσωτερικῇ καὶ ἐξωτερικῇ αὐτῆς διοικήσει ἢ ταῖς ληψοδοσίαις αὐτῆς καὶ τῇ
ἀποκαταστάσει τοῦ ἐν αὐτῇ διοριζομένου διδασκάλου, μήτε λόγον τινὰ παρ' 120
οὐδενὸς ἀπαιτεῖν μήτε ὄλως ἐξετάζειν καὶ πολυπραγμονεῖν, ἀλλὰ διαμένειν
ἀπομακρυσμένους καὶ τέλειον ἀπεξενωμένους ἀπ' αὐτῆς· γ) μόνοι δὲ οἱ
κατ' ἐκλογὴν διορισθέντες ἔφοροι ὅ τε πρῶν Κυζίκου κῦρ Ἰωακείμ καὶ

ὁ εὐγενέστατος ἄρχων πάνος κύριος Κωνσταντῖνος Καραδζᾶς ἔχουσι
 125 ἐπιστατεῖν διὰ τοῦ συνήθους περὶ τὰ καλὰ αὐτῶν ζήλου καὶ τῆς περὶ τὰ κοι-
 νωφελῆ καὶ θεάρεστα τῶν σπουδασμάτων προθυμίας καὶ προνοεῖν φιλογενεῖ
 καὶ φιλομούσῳ κηδεμονίᾳ τῆς ἀρίστης διοικήσεως καὶ εὐσταθείας αὐτῆς τῆς
 σχολῆς, τὸν δὲ μετ' αὐτοὺς διωρισμένον ἐπίτροπον ἐν αὐτῇ ὀσιώτατον ἡγού-
 130 μενον κῦρ Παΐσιον ἀπευθυνόμενον αἰεὶ πρὸς τὰς προνοητικὰς καὶ ὁμοφρό-
 νους αὐτῶν ὁδηγίας καὶ μηδὲν τούτων παρεκτρεπόμενον ἐπιμελεῖσθαι τῆς
 καλῆς οἰκονομίας αὐτῆς καὶ ἐκλέγειν διδάσκαλον ἄνδρα δόκιμον καὶ παιδείας
 εὖ ἦγοντα καὶ ἱκανὸν ὄφελῆσαι καὶ ὑπόληψιν ἔχοντα βίου ἀνεπιλήπτου καὶ
 λόγου ὀρθοῦ εὐτάκτως καὶ εὐμεθόδως προάγοντα τοὺς νέους εἰς εὐμάθειαν
 καὶ χρησιτὰ ἦθη, ὅστις ἐγκρινόμενος παρὰ τῶν εἰρημένων ἐφόρων, ἔχει ἀποκα-
 135 θίσασθαι διδάσκαλος ἐν αὐτῇ τῇ σχολῇ ἀρκούμενος τῷ ἀποφανθέντι ἐτησίῳ
 μισθῷ τοῖς ἑπτακοσίοις καὶ πενήκοντα γροσίοις τοῖς ἐκ τοῦ τόκου τοῦ κεφα-
 λαίου τῶν δεκαπέντε πουργίων, ἅτινα λαμβανόμενα παρὰ τῆς ἐκείνου ὀσιό-
 τητος καὶ τοῦ κατὰ καιροὺς ἡγουμένου ἔχουσι ἀποδίδοσθαι αὐτῷ ἐτησίως,
 ὀφείλει δὲ ὁ ἡγούμενος καταγράφειν τὰς προσόδους καὶ δαπάνας τοῦ τε
 140 μοναστηρίου καὶ τῆς σχολῆς κεχωρισμένως ἐν ἰδίῳ καθαροῖς καταστίχοις καὶ
 σημειοῦν ἐν ἕκαστον ἐν εὐθύτητι καὶ ὑπογράφειν καὶ ἀποστέλλειν κατ' ἔτος
 πρὸς τοὺς εἰρημένους ἐφόρους ἵνα δι' αὐτῶν ἐμφανίζωνται τῇ Ἐκκλησίᾳ
 καὶ συνοδικῶς ἐξεταζόμενα ἐπικυρῶνται· δ) ἔστωσαν κατατεθειμένα τόγε νῦν
 αἱ ἑπτὰ χιλιάδες καὶ πεντακόσια γρόσια ἐν τῇ καγγελαρίᾳ τῆς νήσου ταύτης
 145 καὶ ὁ δουλεύόμενος αὐτῶν τόκος ἀποδιδόσθω τῷ ἡγουμένῳ, ὡς διείληπται,
 ἂν δέ ποτε συμβῇ δυσκολία τις περὶ τὴν ἀπόδοσιν αὐτῶν ἐν τῇ ῥητῇ προθε-
 σμῆ ὑπόνοιαν παρέχουσα ζημίας, τότε δύναται ὁ κατὰ καιροὺς ἡγούμενος
 ἀναλαμβάνειν αὐτά, προειδοποιῶν καὶ τοὺς ἐνταῦθα ἐφόρους καὶ μετατιθέναι
 εἰς ἕτερον ἀσφαλὲς μέρος· ὅθεν ἂν δύνηται εὐμαρῶς καὶ ἀνυπόπτως λαμβά-
 150 νειν τὸν τόκον αὐτῶν τῶν τῆς σχολῆς ἄσπρων· ε) μηδεὶς τῶν ἐγκατοίκων τῆς
 νήσου ταύτης ἐπὶ λόγῳ δυσαρσεκείας τινὸς ἢ ἄλλης αἰτίας ἔχη ἄδειαν προσ-
 καλεῖν τὸν διδάσκαλον ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ πρὸς διδασκαλίαν ἰδίως τῶν τέκνων
 αὐτοῦ καὶ συμπεριάγειν ὅπῃ ἂν αὐτῷ βουλευτόν, ἀλλ' ἀποστέλλειν καθάπερ
 καὶ τοὺς λοιποὺς ἐν τῇ κοινῇ ταύτῃ σχολῇ κακεῖ ἐκπαιδεύεσθαι παρὰ τοῦ
 155 διδασκάλου, ἵνα μὴ ἐκ τῆς τοιαύτης καταχρήσεως συμβαίῃ ἀνωμαλία εἰς τὴν
 τῆς σχολῆς ἀρίστην διοίκησιν. Ταῦτα ἀπεφάνθη καὶ κεκύρωται συνοδικῶς
 εἰς θεοφιλῆ διεξαγωγὴν καὶ οἰκονομίαν εὐστάθειάν τε καὶ διαμονὴν ταύτης
 τῆς ἀναγκαιοτάτης σχολῆς, καὶ ὀφέλειαν καὶ χρησιτότητα τῶν ἡθῶν τῶν ἐν
 αὐτῇ ἔρωτι παιδείας φοιτῶντων, κατὰ τε τὸν θεοφιλῆ σκοπὸν καὶ τὴν πρό-
 160 θεσιν τῶν φιλομούσων καὶ φιλογενῶν ἐφόρων αὐτῆς, καὶ τὸν ζήλον τοῦ κτί-
 τορος αὐτῆς καὶ συνίστορος. Ὅστις δ' ἂν καὶ ὁποῖος τῶν χριστιανῶν κλπ. . . .
 (αἱ συνήθεις ἀραὶ ἔπονται. . .)

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ αωστ'· κατὰ μῆνα Ἰούνιον, ἐπινεμήσεως θ'.

Καλλίνικος ἕλεφ θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

† ὁ Ἡρακλείας	<i>Μελέτιος</i>	165
† ὁ Κυζίκου	<i>Μακάριος</i>	
† ὁ Νικομηδείας	<i>Ἀθανάσιος</i>	
† ὁ Νικαίας	<i>Δανιήλ</i>	
† ὁ Χαλκηδόνος	<i>Ἰερεμίας</i>	
† ὁ Δέρκων	<i>Γρηγόριος</i>	170
† ὁ Θεσσαλονίκης	<i>Γεράσιμος</i>	
† ὁ Προύσης	<i>Ἄνθιμος</i>	
† ὁ Βερροίας	<i>Χρῦσανθος</i>	
† ὁ Ἀγκύρας	<i>Ἰωαννίκιος</i>	
† ὁ Φιλαδελφείας	<i>Δωρόθεος</i>	175
† ὁ Βάρνης	<i>Παΐσιος</i>	

ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ

Ἡ Σαντορίνη - μητρόπολις

12. Ἡ Σαντορίνη, τέως ἀρχιεπισκοπή, ἐτιμήθη εἰς μητρόπολιν κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1814 ἐπὶ πατριάρχου Κυρίλλου τοῦ ΣΤ'. ἅμα τῇ εἰδήσει τοῦ θανάτου τοῦ ἐν αὐτῇ ἀρχιεπισκόπου Γαβριήλ, καθ' ὃ σύστημα πρὸ ἔτους ὁ αὐτὸς Πατριάρχης ἀνύψωσεν εἰς μητρόπολιν τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Αἰγίνης καὶ Ὑδρας ἅμα τῷ θανάτῳ τοῦ ἐν αὐτῇ ἀρχιερατεύοντος Ἀμβροσίου¹. Ἡ εἰδήσις ὅμως περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Γαβριήλ ἦτο ψευδής, οὐχ' ἦττον οὗτος ὑπερρώθη ἵνα δώσῃ οἰκειοθελῆ παραίτησιν, ἐκλεγέντος μητροπολίτου Σαντορίνης τοῦ Ζαχαρίου, πρωτοσυγκέλλου τοῦ ἁγίου Χαλκηδόνος.

Ἐπὶ τῇ παραίτησει ταύτῃ καὶ τῇ νέᾳ ἐκλογῇ κατήλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ὁ ἀνεψιὸς τοῦ πρώην Σαντορίνης Γεώργιος Περσάκης, (ἀλαχοῦ Παρσάκης, ἴδε κατωτέρω) καὶ ὡς πληρεξούσιος ἐπίτροπος τοῦ θείου αὐτοῦ προσεκλαύθη εἰς τὰ πατριαρχεῖα καὶ κατὰ Δεκέμβριον συνεβίβασε τὴν διαφορὰν. Τὸ ἐπισυνημμένον τῷ ὑπομνήματι τῆς ἐκλογῆς ἔγγραφον λέγει: «ἀπέστειλε τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ ἢ αὐτοῦ θεοφιλία ἐπιγνοὺς τὸ φιλάδελφον τῆς Ἐκκλησίας καὶ προνοητικόν, ἔτι δὲ καὶ τὸ εἰλικρινὲς τοῦ γενομένου διαδο-

¹ Μυστακίδου, Περὶ Κουρούτσεσμε Ἱστορικαὶ εἰδήσεις ἐν Ἀθήναις, 1888 σ. 74. Ἡ ἐκλογὴ διαδόχου τοῦ Ἀμβροσίου ἐγένετο ἐν τῷ ναύκω τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἐν Κουρούτσεσμε (Σεράφ - μπουρνὸ) ἔνθα καὶ τὸ ἐαρινὸν ἦτο πατριαρχεῖον. Καὶ ἐν τῷ παρεκκλησίῳ τούτῳ τοῦ κεντρικοῦ ἐνοριακοῦ ναοῦ τοῦ Μεγαλομάρτυρος Δημητρίου ἐγένοντο ἐκλογαί, μεταθέσεις ἀρχιερέων πολλαί, ἅς ἀναφέρω ἐκ κωδίκων ἀσφαλῶν λαβῶν. Ταύτας παρακαλῶ ἵνα ἔχωσιν ὑπ' ὄψιν οἱ τελευταῖον περὶ τῶν ἐν τῇ κυρίως Ἑλλάδι καὶ ταῖς νήσις γράφοντες. Ἡ περὶ Κουρούτσεσμε... ἐργασία μου αὕτη καὶ τῶν εἰδήσεων περισυλλογὴ ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ Παρνασσῷ τοῦ 1887 τόμ. ΙΑ'. κατ' ἀρχάς, προσιτῆ τοῖς ἐν Ἀθήναις.

χου και εὐδιάθετον και ἔτοιμον εἰς παντοίαν περίθαλψιν αὐτοῦ ἔγραψε τελευταῖον τῇ Ἐκκλησίᾳ... .

Ἐπὶ τὸ ἔγγραφον τοῦτο τοῦ συμβιβασμοῦ υπογράφει «Γεώργιος Παρσάκης, ἀνεπιὸς τοῦ πρώην Σαντορίνης κυροῦ Γαβριήλ και διωρισμένος πληρεξούσιος ἐπίτροπος εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην».

Ἐν τῷ ὑπομνήματι φέρονται αἱ ἑξῆς ὑπογραφαί:

† Καισαρείας	Φιλόθεος
† Ἐφέσου	Διονύσιος
† Ἡρακλείας	Μελέτιος
† Κυζίκου	Κωνσταντίος
† Νικομηδείας	Ἀθανάσιος
† Χαλκηδόνος	Γεράσιμος ἔχων και τὴν γνώμην τοῦ πανιερωτάτου ἁγίου Τουρνόβου κληρ Μακαρίου.
† Δέρκων	Γρηγόριος ἔχων και τὴν γνώμην τοῦ πανιερωτάτου ἁγίου Δεβρῶν Ἀνθίμου.
† Εὐρίπου	Γρηγόριος.

13. Ἐν τῷ κώδικι τοῦ πατριαρχικοῦ Ἀρχιεπιφυλακείου, τῷ ΠΓ' (σ. 111) ὃν ἔιχε πρὸ ἐτῶν ἵνα συμβουλευθῶ, ἀκριβῶς εὑρηται κατακεχωρισμένον και γράμμα πρὸς τὸν πρώην Σαντορίνης κ. Γαβριήλ, πλήρη ἤδη ἡμερῶν γενονότα, τοῦ αἰοιδίμου Γρηγορίου τοῦ Ε', καθ' ὃ δίδεται αὐτῷ λόγῳ παραμυθίας και ἀνέσεως πρὸς ζωάρκειαν τὸ ἐν Σαντορίνῃ σταυροπηγιακὸν μετόχιον τὸ προσηλωμένον εἰς τὸ ἐν Ἀμοργῷ σταυροπηγιακὸν μοναστήριον τῆς Παναγίας ἀντι ἐνοικίου κατ' ἔτος δισχιλίων γροσίων, διπλασίου τοῦ ὑπὸ τοῦ ἀποθανόντος ἡγουμένου Ἀθανασίου προσφερομένου. Τὸ γράμμα χρονολογεῖται τῷ Ἰανουαρίῳ τοῦ α ω ι θ' Ἰνδικτιῶνος ζ'ς, εἶναι δὲ κατὰ περιεργον σύμπτωσιν τὸ πρῶτον ἐν κώδικι τῆς τρίτης πατριαρχίας τοῦ αἰοιδίμου πατριάρχου, ὅστις ὡς φέρεται ἐν τούτῳ «τῇ ιδ' Ἰανουαρίου περιεβλήθη τὸ ἐκλαμπρον βασιλικὸν τῆς Πατριαρχικῆς ἀξίας Καββάδιον», ἵνα τῇ ι' Ἀπριλίου τοῦ α ω κ' περιβλήθῃ τὸ ἐκλαμπρότερον τῆς ἄνωθι βασιλείας».

Ἐπογράφουσιν οἱ συνοδικοί:

† Ἐφέσου	Διονύσιος
† Δέρκων	Γρηγόριος
† Χαλκηδόνος	Γεράσιμος
† Κρήτης	Γεράσιμος
† Βερροίας	Ζαχαρίας
† Δεβρῶν	Δοσίθεος
† Μαρωνείας	Κωνσταντίος
† Εὐρίπου	Γρηγόριος
† Σίφνου	Καλλίνικος.

14. Ἄλλ' ἐν σελ. 132 - 133 τοῦ αὐτοῦ κώδικος ἐν σχέσει πρὸς τὴν διαφορὰν τοῦ τέως ἀρχιεπισκόπου καὶ τοῦ νῦν μητροπολίτου ἀπήντησα :

Ἔνεκα ὅμως ἐπιτοπίων σκανδάλων καὶ συγγενικῶν φιλονεικιῶν καὶ τῆς τοῦ μητροπολίτου κῦρ Ζαχαρία αὐθάδους στάσεως πρὸς τοὺς συγγενεῖς τοῦ προκατόχου αὐτοῦ, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μακαρίτου Πατριάρχου ἐξεδόθη πρὸς αὐτὸν ἐπιστολὴ ὑπὸ ἡμερ. γ'. Μαΐου καὶ ἔτους αωιθ'. δι' ἧς ἀκυροῦνται καὶ ἀνατρέπονται τὰ προεκδοθέντα γράμματα πρὸς αὐτόν. Ἐν τῷ ἴσῳ καὶ ἀπαλλάκτῳ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης, ὅπερ ἀναγινώσκειται ἐν σελίδι 132 - 133 τοῦ αὐτοῦ πατριαρχικοῦ κώδικος φέρονται τάδε : « Ἄγκαλὰ καὶ ἐγράψαμεν προλαβόντως ἀποφηνάμενοι συνοδικῆ διαγνώμη νὰ δοθῆ τῷ προκατόχῳ κῦρ Γαβριήλ τὸ αὐτόθι σταυροπηγιακὸν μετόχιον τὸ προσηλωμένον εἰς τὸ ἐν Ἄμοργῷ ἡμέτερον πατριαρχικὸν καὶ σταυροπηγιακὸν μοναστήριον τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου διὰ τὴν παρεκτροπὴν καὶ παρείσφρησιν κοσμικῶν προσώπων εἰς τὰ μοναστηριακὰ πράγματα, καὶ διὰ τὸ ἐξησθενημένον τοῦ τέως μητροπολίτου Γαβριήλ ἀδυνατοῦντος νὰ ἐπιβλέπῃ, ἀκυροῦμεν

Ἡ ἐπιστολὴ μόνον τῆ πατριαρχικῆ ὑπογραφῆ εὔρητο κεκυρωμένη, ὡς παρετήρησα.

Νέον Κουρί, Θεσσαλονίκης
Ὀκτωβρίῳ 1930

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Α. ΜΥΣΤΑΚΙΔΗΣ
διδάσκαλος τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας

Συνοπτικώτατος πίναξ ὀνομάτων καὶ πραγμάτων.

	§§		§§
'Αθανάσιος ἡγούμενος ἐν 'Αμοργῷ	13	ἀγίου Νικολάου	1
'Αμβρόσιος Εὐρίπου	9	'Αμοργουῦ - Θεοτόκου	14
» Αἰγίνης - Ὑδρας	12		
'Αμοργός	13,14	Μουρουζῶν οἶκος	1
'Αρχιεπισκοπὴ - μητρόπολις		ἀδελφοὶ	} Παναγιωτάκης Γεώργιος Δημήτριος } 6
Θήρας	12		
		Παῖσιος ἡγούμενος	6,7,10,11
		Περσάκης	12
		Πατριάρχαι	
		Γαβριήλ Δ'	3
		Γρηγόριος Ε'	3,13
		Καλλίνικος Β'	3
		» Ε'	1,6,9,11
		Κύριλλος Ε'	4
		» ΣΤ'	12
		Νεόφυτος Ζ'	4,10
		Σωφρόνιος Β'	3
		Σιγάλας Παρθένιος	3
		'Αζαρίας	3
		Σιγίλλια : Ἄνδρου, Θήρας, Σικίνου	1,2
		Σχολῶν σύστασις - Ἐπιστασία	5
		» Ὅρισμοὶ	13
Γαβαλάδων οἶκος	1,8,10		
Εὐρίπου 'Αμβρόσιος	9		
Θήρας ἡφαίστειον	3		
» σχολεῖα	4,5,11		
» σιγίλλια	Β' καὶ Γ'		
'Ιωακείμ Κυζίκου	11		
Καθολικῶν ἐνέργειαι	4		
Καραδζᾶς Κ/ῖνος	11		
Κουρούτσεσμε	1,12		
Λαγκαδάδων οἶκος			
» Ἰωάννης - Γιαννάκης	10,11		
Μοναστήρια Πρ. Ἡλιοῦ	5,11		